

“BEHZAT Ç. BİR ANKARA POLİSİYESİ” DİZİSİNİN ALIMLAMA ANALİZİ

Doç. Dr. Tülay Şeker

Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi
Gazetecilik Bölümü

Selahattin Çavuş

Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Gazetecilik Anabilim Dalı

Konya

ÖZET

Bu çalışma, “Behzat Ç. Bir Ankara Polisiyesi” dizisinin izleyici tarafından nasıl alımlandığını ortaya koymak amacıyla tasarlanmıştır. 11 kişi ile gerçekleştirilen çalışmada, derinlemesine mülakatlar aracılığıyla alımlama estetiğine yönelik izleyici tasarımları mercek altına alınmıştır. Çalışmada, izleyicilerin iletilere karşı oldukça duyarlı olduğu tespit edilmiştir. Sosyo-demografik değişkenlerin sunulan içeriğe yönelik direnç açısından farklılık gösterdiği elde edilen bulgular arasındadır. Gençler arasında toplumsal gerçekliğe ilişkin anlam üretiminin medya gerçekliğine yatkın olduğu görülürken, ileri yaş grubu katılımcılar ile eğitimlilerin dizinin yönelimiyle örtüşmeyen anlamlar ürettiği görülmüştür. Görüşmelerde ayrıca, Behzat Ç. siyasi bir kişilik olarak nitelenmiş, belli parti ve cemaatlerin hedef alındığı görüşü öne çıkmıştır. Böylece Behzat Ç. izleyicisinin etkin ve duyarlı bir gözle her mesajı kendi düşünsel ve ideolojik çizgisine göre yorumladığı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Behzat Ç., Alımlama, Televizyon, Dizi

BEHZAT Ç. AN ANKARA DETECTIVE: AN AUDIENCE PERCEPTION ANALYSIS

ABSTRACT

This study was proposed to reveal how “Behzat Ç. An Ankara Detective” serial is perceived among audiences. The research was done by 11 participants and by means of deep engagements audience notions devoted to reception aesthetic were examined. It was confirmed that audiences were highly sensitive to messages. We acquired that socio-demographic variables differ from presented content in terms of resistance. While sense production related to social reality was closer to mass media reality among the youth, elder groups and educateds producted senses that did not coincide with tendency of serial. During the engagements, Behzat Ç. was characterized as a political person and the idea that certain political parties and communities were targeted became prominent. It was determined that the audience of Behzat Ç. interprets each message according to his or her intellectual and ideological framework with an active and sensitive eye.

Key Words: Behzat Ç., Audience Reception, Television, TV Series

Giriş

İzleyici üzerine yapılan araştırmalar tarihsel açıdan incelendiğinde, egemen ve eleştirel olmak üzere iki temel değerler dizisinden söz edilebilir. İzleyicinin etkin olduğu görüşünden hareket eden pozitivist karakterli Kullanımlar ve Doyumlar Yaklaşımı, izleyicileri salt sunulan iletileri alan bireyler olarak görmez. Yaklaşım, medya içeriklerinin niçin kullanıldığı sorusuna yanıt arar. İzleyicilerin medyayı kullanım amaçlarının yanında medya içeriklerinden elde ettiği doyum yani beklentilerin karşılanması da yaklaşımın temel sorunsalıdır. Eleştirel yaklaşım içerisinde doğan alımlama analizi çalışmaları da izleyicilerin medya içerikleri karşısında aktif bir konumda bulunduğunu savunmuştur. Stuart Hall tarafından geliştirilen Kodlama ve Kodaçımleme Modeli'nden doğan alımlama yöntemine göre, izleyiciler medya içeriklerine ilişkin farklı okumalar gerçekleştirir. Yani sunulan içeriklerin tek bir biçimde alımlanması söz konusu değildir. Medya metinleri üç temel okuma üzerinden alımlanır, bunlar; *hâkim okuma*, *muhalif okuma* ve *müzakereci okuma*dır. Hâkim okuma egemen ideolojiyi destekler nitelikteyken, muhalif okuma egemen kodları tespit eder ve reddeder, müzakereci okuma ise belli kodların kabul edildiği, belli kodların ise reddedildiği okumadır (Hall, 2003: 321-325).

Alımlama Analizi, izleyici araştırmaları alanındaki en yeni gelişme olarak kabul edilmektedir. Alımlama çalışmalarının ilk örnekleri haber metinleri üzerine yoğunlaşmışken, daha sonra bu çalışmalar TV içeriklerine yönelmiştir. Bu yöntem, izleyici-içerik ilişkisine dair nitel ve görgül nitelikli çözümleme geliştirmektedir. Böylelikle alımlamayla ilgili süreçler incelenebilir ve medya içeriğinin kullanım ve etkileriyle ilgili tavır geliştirilebilir (Jensen & Rosengren, 2005: 63).

Çalışmanın kuramsal kısmında, izleyici odaklı kitle iletişim araştırmaları üzerinde durulmuş, iki temel değerler dizisi açısından izleyicinin konumlandırılmasına yönelik yaklaşımlar ele alınmıştır. Kültürel Çalışmalar Ekolü ve etkin izleyici fikrine kaynaklık eden Alımlama Analizi bu bölümde incelemeye alınmıştır. Çalışmanın uygulama bölümünde ise Star TV'de yayınlanan polisiye türü Behzat Ç. dizisinin izleyici tarafından nasıl alımlandığını ortaya koymak amacıyla Alımlama Analizi yapılmıştır. Araştırmaya konu olan dizinin incelenmesinde

derinlemesine mülakat yöntemi uygulanmıştır. Bu tür çalışmalarda örneklem temsilinin zorluğu gerçeğinden hareketle görüşmeler 11 kişi ile gerçekleştirilmiş, farklı sosyo-demografik özelliklere sahip insanlarla bir araya gelinerek görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Katılımcıların bilişsel temsillerini ortaya çıkarmak amacıyla yöneltilen sorulara verilen yanıtlar analiz edilmiştir.

Kitle İletişiminde İzleyici Araştırmaları

Kitle iletişim araştırmaları tarihine bakıldığında, izleyiciye yönelik kavramsallaştırmaların paradigmatik ayrıma neden olduğu görülmektedir. Bu köklü farklılığın temelinde etkin ve edilgen izleyici fikri yatmaktadır. Dünya savaşlarıyla yükselen propaganda faaliyetleri ve Amerikan pozitivist-deneysel gelenek tarafından başlatılan etki araştırmaları, izleyiciyi yalnızca sunulan alan ve yönlendirilen, yani edilgen bireyler olarak görme eğilimindedir. Bu anlayış 1940'lı yıllara kadar etkinliğini korumuştur. Öte yandan, Lazarsfeld ve arkadaşları tarafından özellikle Amerikan başkanlık seçimleri döneminde yapılan çalışmalar (1940, 1948) iletişim araştırmalarına yeni bir soluk getirmiş, İki Aşamalı Akış modeliyle doğrusal ve tek boyutlu iletişim anlayışı gücünü yitirmeye başlamıştır. 1960'larda yaşanan ikinci kırılma olan Kullanımlar ve Doyumlar modelinin ortaya atılmasıyla birlikte izleyiciye biçilen edilgen rol yerini etkin, mesajları yalnızca alan değil, yorumlayan, kullanan ve hatta içeriğe müdahale edebilen bir konuma yükselmiştir (Mcquail & Windahl, 1997: 154).

1920'lerde ivme kazanan etki araştırmalarının yerini zayıf etki, iki aşamalı etki ve nihayet etkin izleyici fikrine bırakması uzun araştırmalar sonucunda kabul görmüştür. Jensen ve Rosengren'e göre, değişimin 4 aşamalı bir süreçte olgunlaştığı söylenebilir. İlk bakışta doğru görünen açıklamalar, merkezi değişkenlerin sistematik şekilde işlevselleştirilmesine dayalı tipolojik çabalar, ardından açıklayıcı çabalar ve son olarak sistematik bir kuram oluşturma aşamasına dayalı bu süreç (Jensen & Rosengren, 2005: 59), değişkenleri yeni anlamlandırmalarla biçimlenen kuramlaşma serüvenidir.

Kitle iletişim araştırmalarındaki yeni eğilimler şüphesiz toplumsal gelişimlerden bağımsız düşünülemez. Örneğin bilim ve teknolojiye yükseliş,

medya ve izleyiciye biçilen rollerde değişikliklere yol açmaktadır. Edilgen izleyici düşüncesinin geride kaldığı görüşü kuvvet kazanmakta, izleyicinin her zaman etkin olduğu görüşü ön plana çıkmaktadır. Ayrıca iletişim aracının içeriği her zaman çok anlamlı veya yoruma açık olarak nitelenmektedir (Evans'tan aktaran Morley, 2005: 99). Bu nedenle alımlama araştırmalarının odak noktası medyada üretilen anlamlar ile izleyici tarafından üretilen anlamlar olarak nitelebilir. Alımlama araştırmaları izleyici çalışmaları alanındaki yeni gelişmelerden biri olmakla beraber, Kullanımlar ve Doyumlar modeli ile Kültürel Çalışmalar geleneğiyle kaynaşmış, nitel ampirik izleyici araştırmalarının çeşitli biçimlerini kapsayan bir yapıdadır. Daha geniş ifadeyle bu gelenek, simgesel etkileşimcilikten psikanalize kadar uzanan geniş bir kuramsal çerçeveye sahiptir (Jensen & Rosengren, 2005: 62).

Kültürel Çalışmalar Geleneği ve Etkin İzleyici Kuramı

Marksist eleştirel düşünce geleneğinden ilham alan Britanya kökenli Kültürel Çalışmalar, alımlama araştırmalarının ilk örneklerinin ortaya koyulduğu zemin olması bakımından önemlidir. Kültürel Çalışmalar Ekolü'nün gelişiminin temelinde, hem *etki* odaklı çalışmalara hem de kültürel değerleri kendi tekelinde gören belirli gruplara karşı duruş hâkimdir. Raymond Williams, Stuart Hall ve Richard Hoggart gibi isimlerin başını çektiği Kültürel Çalışmalar Ekolü, 1950'lerin ikinci yarısında ortaya çıkmıştır. Marksist gelenek, sınıflı toplumlarda fikirlerin serbest mübadelesi düşüncesine karşı çıkmış, liberal düşünüşe eleştirel yaklaşmıştır. Ancak Marksizm, ırk ve toplumsal cinsiyet gibi sınıfa indirgenemeyecek düzeydeki diğer egemenlik biçimlerini ihmal etmiş, devletin rolünü yeterince teorileştirememiştir (Stevenson, 2008: 26). İngiliz Kültürel Çalışmalar geleneği bu noktada getirdiği açılımlarla değer kazanmaktadır. Ekolün önde gelen isimleri, medya çalışmalarında kullandıkları etkin izleyici, dinleyici, okuyucu fikriyle hareket etmiş, yüksek kültür yerine alt sınıfların kültürüne yönelmişlerdir. Williams ve Hall gibi isimler kültürü irdelerken, *ideoloji* kavramını ve toplumsal iletişimin oluşumundaki etkinliğini kabul etmişlerdir (Alver, 2009: 28).

Kültür ve ideoloji kavramları Marks'ın *Alman İdeolojisi*'nde hayat bulduğu şekliyle klasik altyapı-üstyapı eğretilmesi bağlamında değerlendirilemez. Hall'e göre maddi temel ve üstyapılar arasındaki ilişki daha karmaşıktır. Dolayısıyla toplum

ya da toplumsal biçimlenmeler her biri kendi özgüllüğü ve ilişkili olduğu pratiklerle her zaman *eşitsiz gelişme* konumunda duran karmaşık pratikler tarafından oluşturulmuş yapılar olarak düşünölmelidir (Hall, 1994: 183-184). Hall, bu karmaşık yapı içerisinde medya ve kültürü tartışırken Gramsci'nin *hegemonya* kavramından yararlanır. Medyayı rızanın üretim sürecinin bir parçası olarak değerlendiren Hall, bugünün kapitalist toplumlarındaki ideolojik işlevleri açısından medyayı bu bağlamda değerlendirir. Modern kitle iletişim araçları gitgide, kültürün üretimi ve dağıtımının temel araçları haline gelmektedir. Toplumsal ilişkilerde yaşanan parçalanma da grupların ve sınıfların *öbür* gruplara ve sınıflara dair bir hayat, anlam, pratik ve değer imgesi inşa etmelerinin temelini sağlamakta, toplumsal totalitenin sağlanmasında daha fazla sorumluluk almaktadır (Hall, 1994: 200).

Althusser'in *Devletin İdeolojik Aygıtları* metaforu üzerinden ideolojiyi tartışan Hall (2005: 368-369), Ortodoks Marksizm'in ekonomik indirgemeciliğini ve *yanlış bilinç* kavramına ilişkin eleştirileri yorumlar. Althusser'in ideolojik pratiklerin özgüllüğü ve diğer toplumsal pratiklerden farklılığı üzerinde düşünme isteğine dikkat çeken Hall, iktidar mücadelesinin alanını *karmaşık birlik* üzerinden kurgular. Hall, *Devletin İdeolojik Aygıtları* isimli çalışmada yer alan *hâkim sınıfa ait ideoloji* vurgusuna eleştirel yaklaşır. Hâkim sınıfın ideolojisinin taşıyıcısı konumundaki ezilen sınıflar, kendi özgül düşünsel süreçlerinden uzak değerlendirilmektedir. Bu durum, hangi ideolojinin nasıl yeniden üretildiği sorunsalını ortaya çıkarır. Hall'e göre ideolojinin işlevi sadece toplumsal üretim ilişkilerini yeniden üretmek değildir. İdeoloji, tahakkümcü bir toplumun kendisini kolayca, düzgün ve işlevsel bir şekilde yeniden üretebilme derecesinin sınırlarını da belirler. İdeolojinin her zaman zaten yazılmış olduğu fikri, dil ve ideolojideki vurgu değişikliklerini uygun biçimde düşünmeye imkân vermez (2005: 393).

İngiliz Kültürler Çalışmalar geleneği popüler kültürü, egemen kültür dışında ele almakta ve olumlayıcı biçimde yaklaşmaktadır. Alımlama araştırmalarına katkı sağlayan ekolün odak noktası, haber metinleri ya da içeriklerinden ziyade popüler kültüre uygun medya içerikleridir. Etnografik yöntemin kullanıldığı araştırmalarda, anlam oluşum sürecinin belirleyeni olarak ortam üzerinde durulmaktadır. Alanda çalışmalarını yürüten araştırmacıların çıkış noktası popüler kültüre yönelik

kavramsallaştırmalardır. Dolayısıyla araştırmalarda daha çok beğeni, haz, cinsiyetçi alımlama biçimleri ve alımlamanın bağlamsal yönleri üzerinde durulmuştur (İnal, 1996: 155-165).

Alımlama araştırmalarında izleyici tarafından üretilen anlamların tespiti için çeşitli yöntemler kullanılır. Söylemin etnografik yöntemle ortaya koyulduğu araştırmalarda ele alınan grubun kültürel değerlerine ilişkin çözümlenmeler etkin katılımı sağlanabilir. Bu nedenle araştırmacı, içinde bulunduğu kültürü anlayabilmek amacıyla etkin katılımı gözlem yapar ve konuya ilişkin çözümlenmelerini o gruba birlikte olarak gerçekleştirir. Bu yöntemin en önemli özelliği kuramsal çatının araştırma sürecinde inşa edilmesidir. Diğer taraftan elde edilmek istenen bilgi etkin biçimde katılımı ve derinlemesine görüşmeleri gerektirmektedir. Bu tür araştırmalarda doğal ortamlar tercih edilir. Araştırmacı, görüştüğü kişilerin davranışlarının anlamları üzerinde durur ve ortaya konan görüşlere karşı duyarlı davranır. Böylelikle elde edilen bulgular ikna edici bir şekilde sunulur (Intintoli'den aktaran İrvan, 1994-1995: 209).

Medya İçeriklerinin Alınlanması: Kodlama ve Kodaçımama

Hall, kitle iletişim araçlarını kapitalizmin ideolojik kurumu olarak görür. *Yöneten sınıf, fikirlere de egemendir* görüşü Hall'de karşılık bulmaz. Tahakküm, ortak duyu üzerindeki savaşın başarılı bir şekilde yürütülmesiyle oluşturulur. Anlam şeylerin nasıl olduklarına değil, nasıl ifade edildiklerine bağlıdır. Böylelikle bir olayın anlamı söylem hâkimiyeti için gerçekleşen göstergibilimsel bir mücadele haline gelir. Örneğin *demokrasi, özgürlük ve bireycilik* gibi kavramlar, söylem alanı içinde anlam bulur. Kitle iletişim araçları da sürekli akış halindeki bir güç alanı olarak tanımlanabilir (Stevenson, 2008: 72).

Kültürel Çalışmalarda Frankfurt Okulu'nun benimsediği *edilgen medya kullanıcısı* düşüncesine eleştirel yaklaşılmaktadır. Pozitivist geleneğin ikinci dönem çalışmalarının öncüsü sayılan, geleneksel düz ve çizgisel iletişim modelinden farklı olarak geliştirilen *Kullanımlar ve Doyumlar Modeli* ise Kültürel Çalışmaların temsilcileri tarafından belli ölçüde benimsenmektedir. Öte yandan medya metinlerinin sunumu açısından bakıldığında, hegemonya ve ideolojinin yeniden

üretilmesine dönük işleyiş biçimleri İngiliz Kültürel Çalışmaları temsilcilerinin başat ilgi alanı olarak görülmektedir.

Hall ve arkadaşları, klasik belirlenimci kalıplardan farklı olarak bütün insanların aynı metni aynı şekilde göremeyeceğini savunmaktadır. Bu düşüncenin temelinde kodlama ve kodaçımı gerektiren iletişim süreci modeli bulunmaktadır. Mesajların oluşturulması ve açılınması süreçleri toplumsal, ekonomik, kültürel ve ideolojik bağlarla ilgilidir. Karşılıklı etkileşim süreçleri medya metninin okunmasının farklılaşmasına neden olur. Aslında medya metinleri üç temel okuma üzerinden alınırlar, bunlar; *hâkim okuma*, *muhalif okuma* ve *müzakereci okuma*dır. Hâkim okuma egemen ideolojiyi destekler nitelikteyken, muhalif okuma egemen kodları tespit eder ve reddeder, müzakereci okuma ise belli kodların kabul edildiği, belli kodların ise reddedildiği okumadır (Hall, 2003: 321-325).

Fiske, kodlama ve kodaçımı modelinde ileri sürülen, televizyon metninin kapalı olmadığı ve izleyiciyi ideolojik olarak manipüle etmediğine ilişkin öngörülerini kabul etmektedir. Ne var ki Fiske'e göre, televizyonda egemen ya da muhalif okuma biçimlerinin pek yoktur. Televizyon dizileri gibi popüler metinleri inceleyen Fiske, çoklu değişkene sahip bu türden metinlerin, kültür edebiyatı temelli bakış açısıyla incelenmemesi gerektiğini belirtmektedir. Alver'e göre Fiske, medya metninde egemen anlamı aramak yerine tercih edilen yapılardan hareket etmek gerektiğini düşünmektedir. Medya metninde anlamın oluşumu her zaman objenin, izleyicinin sosyal ve tarihsel gerçekliğiyle ilişkilendirilmesi ile gerçekleşmektedir. Metinler, kültürü yapan anlamların ve eğlenmenin dolaşımının bir parçasıdır. Fiske'e göre, izleyici geniş bir özerklik içinde sembolik eylemlerin süreçlerini, izleyici eylemi anlamında mikro politik eylem olarak kavramaktadır. Yani okuyucu, alımladığı metnin yazarıdır (2009: 48-49).

Çalışmanın Amacı

Bu çalışma Star TV'de yayınlanan polisiye türü Behzat Ç. dizisinin izleyici tarafından nasıl alımlandığını mercek altına almak amacıyla tasarlanmıştır. Yayınlandığı ilk haftalarda mevcut izlenilirlik ölçümleri sonuçlarına dayanarak yayından kaldırılması gündeme gelen dizi, özellikle sosyal medya kullanıcılarının

yoğun ilgisiyle birlikte kısa sürede kült diziler arasına girmeyi başarmıştır. Şüphesiz yapımcıların dahi beklemediği bu sevginin altında yatan sebepler bulunmaktadır. Türkiye’de izlenilirlik ölçümlerinin ne kadar sağlıklı olduğu sorusu bu diziyi yeniden gündeme gelmiştir. Bu konu irdelenmeye muhtaç olmakla beraber, çalışmanın konusu dışındadır. Behzat Ç. dizisinin ilk bölümlerinin beklenen izlenilirlik oranına ulaşmaması nedeniyle yayından kaldırılması gündeme gelmiş, diğer taraftan internet medyasından gelen yoğun tepkiler dizinin devam etmesini sağlamıştır. Bu nokta çalışmanın ele alınmasında önemli yer tutmaktadır. İzleyicileri Behzat Ç.’ye bağlayan, kanal politikalarına karşı tepkisini etkin biçimde ortaya koyan izleyici kitlenin diziyi okuma biçimleri çalışmanın temel kaygıları arasındadır.

Yöntem

Alımlama araştırmasına konu olan dizinin incelenmesinde derinlemesine mülakat tekniği uygulanmıştır. Bu tür çalışmalarda örneklem temsiline zorluğu gerçeğinden hareketle, amaçlı örneklem esas alınmak suretiyle 11 kişi ile görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Böylelikle katılımcıların bilişsel temsillerini ortaya çıkarmak için uygun zemin hazırlanarak, betimleyici ögelere ulaşılmıştır. Şurası muhakkak ki, az sayıda katılımcıya dayalı araştırmalarda temsil sorunu olabilmektedir. Ancak bu tür araştırmalarda kullanılan yöntem ve mülakat tekniği çok uzun zaman almaktadır. Dolayısıyla çok sayıda katılımcı ile gerçekleştirilen görüşmeler kullanışlı değildir (Hoijer, 2005: 127). Burada amaç, araştırmanın genelleştirilmesinden çok bireysel anlam üretimi aracılığıyla çoğul anlam ve kavrayışlar üretmeye imkân tanımaktır (Jensen, 2005: 136).

Niteliksel araştırmalarda örneklem grubunun sayısal büyüklüğü üzerinde durmaktansa araştırmaya konu olan çalışma alanına ilişkin belirleyici çözümler önemli görülmektedir. Görüşmeler sınırlı sayıda bile yapılsa, elde edilen bulgular araştırma sonucunu yapılandırıcı nitelikte olabilmektedir. Az sayıda katılımcı ile gerçekleştirilen araştırmalar kimi zaman 100 kişilik bir gruba eşdeğer olabilmektedir (Sözen, 1999: 94). Dolayısıyla çalışmada çok sayıda katılımcı ile elde edilecek geniş istatistik verilerden ziyade niteliksel bulgular üzerinde durulmaktadır.

Araştırmaya katılanların yaş aralığı 19-57, yaş ortalaması ise 30 olarak tespit edilmiştir. Türkiye’de yaş ortalamasının 27 olduğu düşünüldüğünde, seçilen izleyicilerin yaş ortalamasının temsil açısından tutarlı olduğu görülmektedir. Öte yandan katılımcılardan 4’ü kadın, 7’si erkektir. Behzat Ç. başta olmak üzere, dizinin polisiye karakteri erkek katılımcıların sayıca üstünlüğünü kabul edilebilir kılmaktadır. Araştırmaya farklı meslek ve eğitim düzeyinden gerçek katılımcılar dâhil edilerek 11 görüşme gerçekleştirilmiştir. Görüşme yapılanlar arasında 3 öğrenci, 2 esnaf, 1 akademisyen, 1 öğretmen, 1 ev hanımı, 1 çiftçi, 1 işçi ve bir de işsiz katılımcı bulunmaktadır.

Bulgular

Behzat Ç. Bir Ankara Polisiyesi, yazar Emrah Serbes’in kaleme aldığı Her Temas İz Bırakır adlı romandan esinlenilerek uyarlanmış polisiye türünde televizyon dizisidir. Tarkan Karlıdağ’ın yapımcılığını üstlendiği dizinin ilk bölümü 19 Eylül 2010 tarihinde Star TV’de yayınlanmıştır. Dizinin başrollerinde Erdal Beşikçioğlu, İnanç Konukçu, Fatih Artman, Berkan Şal, Ayça Varlıer, Canan Ergüder ve Ege Aydan yer almaktadır.

Behzat Ç. 1985 yılında Polis Akademisi’nden mezun olmuş, cinayet bürosunda görev yapmakta olan bir polistir. Hizmet süresince aldığı cezalar nedeniyle başkomiser olarak kalmıştır. Ekibinde yer alan diğer polisler Harun, Hayalet, Akbaba, Eda, Selim ve Cevdet’le birlikte Ankara’da yaşanan cinayetleri çözmeye çalışmaktadır.

Behzat’ın eski eşiyle yaşadığı problemler kızına karşı ilgisiz kalmasına sebep olur. Bir süre sonra kızı intihar eder. Behzat Ç., bu olaydan olumsuz şekilde etkilenir. Behzat Ç. ve ekibi, birinci sezon boyunca bir yandan Behzat’ın kızının ölümüyle ilgili olabilecek kişilerle ilişki kurarken, bir yandan da her bir bölümde yaşanan farklı cinayetlerin çözümüyle uğraşırlar. Behzat Ç., birden fazla kadınla ilişki içindedir. Bunlardan biri eskiden beri tanıdığı ve evlenme teklif ettiği Bahar’dır. Bahar, bu teklifi reddeder. Diğer bir kadın, ekip elemanlarının müdavimi oldukları bir pavyonda şarkıcılık yapan Gönül’dür. Bir başka kadın karakter ise Savcı’dır.

Sezonun ilerleyen bölümlerinde Ercüment Çözer isimli bir seri katil diziyeye dâhil olur. Ercüment, İstanbullu, zengin, gösteriş düşkününü bir iş adamıdır. Behzat Ç. ve ekibi 20. bölümün sonunda Ercüment'i yakalayarak tutuklamayı başarırlar. Ancak Ercüment derin devlet içindeki bağlantıları sayesinde yurtdışına kaçar (www.wikipedia.org).

Çalışma, dizinin 30'lu bölümlerinin yayınlanmaya başlandığı tarihlere kadar olan dönemi kapsamaktadır. Dolayısıyla Ercüment Çözer'in durumu, derin devletle ilişkisi ve Behzat Ç.'nin kızının ölüm sebebine ilişkin gelişmeler netlik kazanmamıştır. Çözümlemelerin bu doğrultuda değerlendirilmesi daha doğru olacaktır.

İzleyicilerin Değerlendirmeleri

Görüşmelerde ilk olarak dizi hakkında bilgi verilmesi istenmiştir. Katılımcıların bir kısmı Behzat Ç.'nin kızının öldürülmesiyle gelişen olaylar üzerinde diziyi kurgulama yoluna gitmiş, *cinayet* vurgusunu ön plana çıkarmayı tercih etmiştir. Bir katılımcı, *kızının öldürülmesini araştıran tükenmiş bir adamın mücadelesi* diyerek diziyi özetlemiştir. Bu bize izleyicinin diziyi ana tema üzerinden alımlama yoluna gittiğini göstermektedir. Diğer taraftan bazı izleyicilerin üzerinde durduğu nokta sadece cinayettir:

“Dizide cinayetler araştırılmaktadır. Polisiye türünde ve bol aksiyonlu bir dizidir.”

“Ankara'da çekilen polisiye dizisidir.”

“Şiddetin öne çıkarıldığı, cinayet olayları üzerine kurgulanmış bir dizidir.”

“Ankara'daki bir grup polisin hikâyesini anlatan bir dizidir.”

Diziyle ilgili bilgilerde dikkat çeken Ankara vurgusudur. *Bir Ankara Polisiyesi* olarak nitelenen dizinin belleklerde bu şekilde yer ettiği görülmektedir. İzleyicilerin sunulan kodları farklı biçimde aldıkları ve dolayısıyla Behzat Ç. üzerine ürettikleri, anlamın da bu paralelde şekillendiği açıktır.

Katılımcıların diziyle olan bağının da oldukça kuvvetli olduğu gözlenmiştir. Behzat Ç. dizisinin düzenli olarak takip edilip edilmediği yönündeki soruya bütün katılımcılar *evet* yanıtını vermiştir. Katılımcıların kaçırdıkları bölümleri gelişen teknolojiye bağlı olarak internet ya da benzeri bir araçla izlemek için herhangi bir girişimde bulunup bulunmadıkları sorusunun cevabı ise farklılık göstermiştir. Katılımcıların yarıya yakını kaçırdığı bölümü izlemek için interneti kullanmaktayken, genel olarak hiçbir bölümün kaçırılmaması konusunda hassasiyet gösterildiği sonucu dikkat çekicidir.

Behzat Ç. izleyicisine diziyi niçin izlediği ve takip etmesinin en önemli nedeni sorulmuştur. Cevaplar incelendiğinde, dizinin biçimsel özelliklerinin yanı sıra konusu ve oyuncularının ön plana çıkarıldığı görülmüştür.

“Çok keyifli, çekimler ve konusu hoşuma gidiyor.”

“Konusu ve oyuncularını çok başarılı bulduğum, Türk televizyonlarında az görülen kaliteli bir dizi olduğu için izliyorum.”

“Bol bol aksiyon sahnesi içerdiği ve dinamik bir dizi olduğu için izliyorum.”

“Aksiyonu bol olduğu için izliyorum, bir de gerçekleri yansıttığını düşünüyorum.”

Yorumlar incelendiğinde, biçim ve içeriğin paralel şekilde değerlendirildiği görülmektedir. Buna karşın kimi katılımcılar konuya ağırlık verirken, kimileri görsellik üzerinde durmaktadır. Bu da dizinin iki yönüyle de izleyiciye hitap etmeyi başardığını göstermektedir. Katılımcılara dizideki polis imajıyla gerçek polis imajının örtüşüp örtüşmediği sorulmuştur. Yorumlar değerlendirildiğinde, katılımcıların gerçek polis algısının farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılabilir.

“Bence gayet uyumlu. Zaten dizinin en büyük özelliği gerçek yaşamı olduğu gibi sunması olduğu için uyumludur.”

“Aynen uyumlu görüyorum. Gerçekteki işkence, küfür gibi şeyler dizide de aynen var.”

“Evet, uyumlu buluyorum çünkü taraf tutma var.”

“Uyumlu değil. Polise yakışmayan olumsuz imajlar var.”

“Hayır, karakterlerin neredeyse hepsinin ağız bozuk, gerçek hayatta böyle değil. Belki eskiden daha kötüydü ama polis teşkilatı baya değişti, bir de üniversite mezunlarının sayısı da arttı. Polis teşkilatını gayet iyi durumda görüyorum.”

Değerlendirmeler katılımcıların gerçekle kurgu arasında ikiye bölündüğünü göstermektedir. Halkın emniyet teşkilatına bakışı yorumlarda çeşitliliğin oluşmasına neden olmuştur. Kimi kurgu ile gerçekliği özdeşleştirerek eleştirel bir tutum sergilemiş, kimi katılımcılar gerçek Behzat Ç. karakterlerinin tutumunu gerçek polise yakıştırmamıştır. İnsanların alımlama düzeylerine ideolojik çerçevenin yön verdiği görülmektedir.

Behzat Ç. izleyicilerine yukarıdaki soruyla paralel olarak dizide Türkiye gerçeklerinin anlatılıp anlatılmadığı sorusu yöneltilmiştir.

“Mutlaka, gerçek hayatta bazen fazlası bile olabiliyor ama işledikleri konular, siyaset gibi, derin devlet gibi mesela benzeşiyor. Ben zaten bu konulara girmesini istiyorum dizinin.”

“Bence anlatılıyor. Bir bölümünde MHP'ye epey bir gönderme vardı, hatta internette forumlarda çok tartışıldı. Sonra başörtülü kızla ilgili bölümler de çok gerçekçiydi. Yani var bunun gibi konular, kendileri de diyor zaten gerçek hayattan örnekler veriyoruz diye.”

“Evet, derin devleti anlatıyor.”

“Evet, çünkü Türkiye’de olan olaylar var. Bunları gösteriyorlar mesela.”

“Zaman zaman anlatılıyor. Her bölüme has göndermeler var. Bu kot işçileri vardı bir bölümünde, başka bir bölümünde o öldürülen zenci vardı, sonra başörtülülerin sorunlarını işlediler. Daha çok var.”

“Mesela bazı olayların üstünü kapatmak için polislerin harcanması gibi yapılıyor.”

Yorumlar incelendiğinde katılımcıların diziyi son derece gerçekçi bulduğu görülmektedir. Tek tek örneklerin sıralanması, ana temaya ilişkin çıkarımlar dizinin ne kadar dikkatli izlendiğini göstermektedir. Dizide sunulmak istenen mesajın tasarlandığı biçimiyle alımlandığı anlaşılmaktadır. Yorumların bu tasarıma uygun

olarak şekillenmesi yapımcıların Türkiye gerçekliğine ilişkin kaygılarına cevap buldukları söylenebilir. Bu yönde sorulan bir diğer soru da toplumsal olayların işleniş biçimidir. İzleyicilerin ürettikleri anlamın sunulan içeriğe uygun olduğu görülmektedir:

“Bence çok iyi yapıyorlar. Zaten gerçekçiliği de bu arttırıyor.”

“Doğru şekilde işleniyor. Sürekli yaşanmış olaylarla ilgili mesajlar veriliyor.”

“Başörtülü kız bölümündeki gibi hassasiyetleri uygun olduğunu düşünüyorum.”

“Olaylar gerçeğe yakın biçimde anlatılıyor.”

“Bence bu tür olaylara girilmesinde fayda var. Ben olumlu buluyorum.”

“Toplum yansıtan bir dram bence. Her şey var ama en önemlisi izlerken Türkiye’de yaşananları görüyoruz.”

“Gerçeği yansıtıyor mutlaka ama abartıyor bence.”

“Türkiye’de yaşanan kültüre aykırı meslek yaşantısı var. Bunun dışında diyaloglar filan gerçekçi geliyor.”

Sistemin bir parçası olan ancak kendi doğruları ile hareket etmeyi prensip edinmiş bir polis olan Behzat Ç.’nin duruşuna yönelik bazı sorular sorulmuştur. Behzat Ç. karakteri üzerinden sisteme karşı muhalefet yapılıp yapılmadığı ve karakterin hayata karşı duruşunun izleyici tarafından nasıl alımlandığı yönündeki sorunun yanıtları birbirine benzer biçimdedir. Katılımcıların dizide sunulduğu şekliyle muhalif bir kaygının bulunduğu izlenimi oldukça güçlüdür. Behzat Ç. izleyicisinin en dikkat çektiği konu, karakterin çevresiyle uyumsuz kişiliğidir. Yorumlar daha çok Behzat Ç.’ye yüklenen muhalif kişiliğe işaret eder niteliktedir. Dolayısıyla izleyiciler, sisteme dönük eleştirel bir bakıştan ziyade ana karakterin sahip olduğu karakter özellikleri bağlamında yorum üretmektedir.

Dizide küfürlü konuşmalar ve içkili sahnelerin yoğunluğu tartışmalara neden olmaktadır. Dolayısıyla izleyicilere, bu tür sahnelerin nasıl değerlendirildiği sorularak toplumsal refleks düzeyine ilişkin ipuçları aranmıştır.

“Kesinlikle ekranlardan uzak tutulmalı. Çocuklar da bu diziyi izliyor, bu tür görüntülerin yanlış olmadığını düşünebilir.”

“Çok fazla ve gereksiz buluyorum.”

“Belki izlenilirliği ve gerçekçiliği arttırıyor gibi görünüyor ama azaltılmalı bence.”

“Valla biplenmekten izlenmiyor, çok ağır küfürler var. Ha bu milletin hoşuna da gidiyor, o yüzden izleyenler bile var ama yanlış yine de.”

“Polislerle ilgili olumsuz imaj sergiliyor.”

“Filme kötü yansıyor, sürekli sürekli izlenmiyor. Yani evde filan ailecek izlerken insan rahatsız oluyor.”

Genel olarak katılımcıların dizideki küfür, argo ve içki sahnelerine oldukça duyarlı yaklaştığı görülmektedir. Değerlendirmelerin birçoğuna küfür ve içkinin abartıldığı düşüncesi hâkimdir. Kod açılımı yaklaşımı açısından bakıldığında, izleyicilerin muhalif okuma yaptıkları görülmesine rağmen, tepkiselliğin aynı ölçüde izlenilirliğe etki etmediği görülmektedir.¹ İzleyicilerden birinin yaptığı *milletin de hoşuna gidiyor* ifadesi dikkat çekicidir. Bu yorum sosyo-psikolojik açıdan bastırma, engelleme ve yasaklama güdülerinin bilinçaltında oluşturduğu uyarıma işaret etmektedir. Diğer taraftan bakıldığında, katılımcıların büyük bölümünün ilk başta çocuklar üzerinde hassasiyet gösterdiği tespit edilmiştir.

Dizide işlenen ana hikâyeye ve yan hikâyelerin tasarımı ve sunumuna ilişkin alımlama düzeyini belirlemek amacıyla ideolojilere ilişkin sorular sorulmuştur. Behzat Ç. dizisinin temel kodlarının da temsil edildiği *ideoloji* alanına ilişkin izleyicilerin ikiye bölündüğü görülmektedir. Dizide özellikle belli ideolojik yapılanma, grup ya da siyasal fikirlerin hedef alındığını düşünenler *cemaat*, *derin devlet* ve *bazı partiler* üzerinde durmaktadır.

¹ İzlenilirlik ölçümleri sonuçlarına bakıldığında; Behzat Ç. dizisinin ilk yayınlandığı 19 Eylül 2010 tarihinden itibaren izlenme oranlarının giderek yükseldiği gözlenmiştir. Dizinin 19 Eylül’de yayınlanan ilk bölümü genelde 6. olmuştur. Behzat Ç. 2 Ocak 2011 tarihinde yayınlanan 14. bölümü 9. sırada yer almış (AMR %5), 15 Mayıs 2011 tarihinde 7. olmuştur (AMR %3). Dizi 29 Mayıs 2011 tarihinde 5. sıraya yükselmiştir (AMR %3). AB grubu izleyicileri açısından değerlendirildiğinde dizinin 2. sıraya kadar yükseldiği görülmektedir (www.gunceldurum.com).

“Cemaatleri hedef alıyorlar, zaten internette de hep bu konuşuluyor. Önce cemaat düşmanlığı yapmıyoruz diyorlar sonra nalına mihına.”

“Zaman zaman cemaatler ve bazı siyasi partiler hedef alınıyor.”

“Burada biraz milliyetçiliğe karşı yani sol gruplara fazla yer verilmesi gibi şeyleri görüyorum. Hatta birisi demişti, Behzat Ç., Polat Alemdar’ın solcu versiyonu diye.”

Az sayıda katılımcı ise ideolojik hedef almanın söz konusu olmadığı düşüncesindedir. Akademisyen katılımcılardan birisi dizinin bu ve benzeri kaygıları taşımadığını belirtirken üzerinde durduğu nokta dikkat çekicidir. Katılımcı, yapımcıların özellikle belli bir grubu hedef almadığını ancak orta yol kaygısıyla hareket ettiğini belirtmektedir. Yani katılımcı, anlam üretim sürecinde dizinin izlediği yolun her kesimi memnun etmek üzere tasarlandığı düşüncesindedir. İki üniversite öğrencisi dizide ideolojik üretim olmadığı yönünde net biçimde yanıt vermiştir. Dizinin herhangi bir ideolojik yönelimle çekilmediğini ifade eden bu iki katılımcının yorumları, dizinin alımlama düzeyindeki farklılığın sosyo-demografik boyutuna işaret etmektedir. Hall’e göre kodlama sürecinde üretilen anlamların kodaçımına sürecindeki anlam üretme etkinlikleri her zaman simetrik olmayabilir. Burada ortaya çıkan sonuç, üretilen anlamın yorumsanmasındaki farklılığa yöneliktir. Yani Hall’ün ifadesinde hayat bulan anlam üretim süreci, kastedilenden daha fazla boyutta değerlendirilmelidir. Daha açık ifadeyle, izleyici anlam üretimini kodlananın dışında tek bir yönde değil, daha karmaşık ve kendi içinde farklı yönelimlerle gerçekleştirmektedir.

Araştırmada katılımcılara Behzat Ç. karakterinin izleyiciler tarafından nasıl alımlandığı yönünde sorular sorulmuştur. Karakterin en beğenildiği yönleri arasında *dürüstlüğü, dobralığı, açık ve sert üslubu, çalışkanlığı, olaylara yaklaşımı, sır saklayıcı olması* gibi özellikler bulunmaktadır. Öte yandan Behzat Ç.’nin en beğenilmeyen yönleri ise genellikle *küfür ve içki* üzerinde yoğunlaşmaktadır. Buckingham’ın “Kamu Sırları: East Enders ve İzleyicileri” adlı çalışmasıyla karşılaştırıldığında ortaya çıkan sonuçlar dikkat çekicidir. Yapımcıların beklentileriyle izleyici yorumlarının karşılaştırıldığı çalışmada, katılımcıların etkin

ve eleştirel olduğu tespit edilmiştir. İzleyicilerin zayıf tipler ve inandırıcılığı olmayan olaylara ilişkin alaycı tavrı diziden alınan zevki arttırmaktadır (Smith, 2007: 234).

Behzat Ç. dizisinin izlenilirliğini sağlayan başat karakter şüphesiz Behzat Ç.'nin kendisidir. Kamu Sırları adlı diziye ilişkin araştırma ile kıyaslandığında, izleyicilerin kimi zaman muhalif, kimi zaman müzakereci okuma yaptıkları sonucu paralellik göstermektedir. Ne var ki Behzat Ç. dizisinde izlenme oranına etki eden unsurlar arasında ne zayıf karakterlerin ya da oyunculuğun, ne de inandırıcılığı olmayan olaylar dizisinin etkisi vardır.

“Sert olmasını, küfürlü konuşmasını sevmiyorum. İçki sahnelerinin hepsinde yok ama çok içki içiyor, o da rahatsız edici.”

“Çok fazla içiyor.”

“Çok dağınık ya, özellikle ev dağınık bir de içki şarap derken mesela ev ortamı çok kötü. İşte de kötü, ağız fazla bozuk.”

“Küfürlü konuşması yüzünden sürekli bip bip izlenmiyorum.”

“Ben hayatımda bu dizi kadar küfürlü bir başka dizi görmedim. Hayır, ağır küfürlü var bir de, bizimkilerle izleyemiyorum. Behzat Ç. çok dağınık bir adam, küfrediyor filan ama herkes acayip küfrediyor.”

Yorumlar incelendiğinde, izleyicilerin tepkilerinin genel olarak *küfür* üzerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Katılımcıların bu durumu benimsemediği açıktır. İzleyicilerin karşıt okuma ile kodların meşruluğunu reddettiği görülmektedir. Ayrıca bu durum dizinin ilerleyen bölümlerinde küfürlü içeriklerin azaltılmasını sağlamıştır. Ne var ki, üniversite öğrencisi bir katılımcının Behzat Ç.'nin en beğendiği yönünü *ulanlı konuşması* olarak belirtmesi dikkat çekicidir. Bu doğrultuda yöneltilen bir başka soruya verilen yanıtlar da benzer yöndedir. Dizinin insanları disiplinsizliğe ya da isyankârlığa sürüklediğini düşünen yalnızca bir kişi bulunmaktadır. Diğer katılımcılar özellikle gençler konusunda tedirgindir.

“Evet, bütün olayları tıklar tıklar çözen adamı kahraman gibi görüyorlar. Ondan sonra da her hareketine özenmeye başlıyorlar. Yanlış bir hareketi de normalmiş gibi geliyor.”

“Herkes özeniyor bence. Ama ilginçtir Behzat Ç.’nin yapımcıları da bundan şikâyetçi. Yani Behzat Ç.’nin özenilecek bir tarafı yok diyorlar ama onlar da biliyorlar milletin hoşuna gittiğini.”

“Biraz etkisi oluyor tabi, bir ara Kurtlar Vadisi’ne özenenler o elemanın giysilerini filan giyiyordu, şapkasını filan takıyorlar, onun gibi hareket ediyorlardı.”

“Bu diziyi izleyip Behzat Ç. gibi konuşmaya başlayan arkadaşlarım var. Öyle onun gibi salaş, dağınıklığa özeniyorlar. Gizlemiyorlar da yani.”

“Ya farklı bir dizi; küfür, argo mutlaka etkiliyordur.”

“Valla etkilemiyorsa şaşarım. Benim bile bazen konuşmam değişiyor. Hoşuna gidiyor insanın kurallara uymamak.”

Görüşler Behzat Ç. dizisinin insanları olumsuz etkilediğini açıkça ortaya koyar niteliktedir. Kimi yorumlar üçüncü kişi etkisi olarak bilinen, yargıyı bir başkası üzerinde doğrulama suretiyle şekillenmiştir.

Katılımcılara dizide kendisine benzeyen karakter olup olmadığı yönündeki soruya verilen yanıtlar incelendiğinde, Akbaba ve Hayalet karakterlerinin öne çıktığı görülmektedir. Genç olarak nitelenebilecek grubun üzerinde durduğu bu iki isim şaşırtıcı değildir. Bu sonuç da dizideki gerçeklik algısının ne denli yüksek olduğuna işaret etmektedir. Yani dizinin iki önemli ismi olan Akbaba ve Hayalet, polis kimliği dolayısıyla makul olarak görülmekte, öte yandan salaş ve dağınıklığın bir parçası olarak da benimsenmektedir. Katılımcılar genel olarak dizinin içeriğine ve karakterlere dair kod açımları yapmaktadır. Bu durum her iletinin müzakereden geçirildiği ve doğrudan kabul görmediğini göstermektedir.

SONUÇ

Behzat Ç. Bir Ankara Polisiyesi ismiyle yayınlanan Türk polisiye dizisinin izleyiciler tarafından nasıl alımlandığını ölçmek amacıyla tasarlanan bu çalışma, 11 kişi ile gerçekleştirilmiştir. Elbette Kültürel Çalışmalar Ekolü’nden ilham alan bu

türden çalışmalarda, ortaya çıkan sonuçları tüm evrene genelleme gibi bir iddia yoktur. Ancak derinlemesine mülakat sonuçları incelendiğinde; sosyo-demografik değişkenlerin içeriklerle baş edebilme kapasitesine etki ettiği açıktır. Çalışmada özellikle gençler arasında toplumsal gerçekliğe ilişkin anlam üretiminin medya gerçekliğine uyumlu biçimde tasarlandığı gözlenmiştir. İleri yaş grubundaki katılımcılar ve eğitilmiş bireylerin ilettilere karşı daha duyarlı olduğu tespit edilmiştir. Bu durum, ileri yaş grubundaki katılımcıların müzakereci okuma yaptığını göstermektedir.

Katılımcılar Behzat Ç.'yi siyasi bir kişilik olarak görmektedir. Bir yönüyle *sistemin adamı* olan bu karakterin muhalif yönü ve bağlı bulunduğu yapıyla olan sürtüşmeleri izleyicilerin gözünden kaçmamaktadır. Bu muhalefetin hedefi kimi zaman siyasi partiler olurken, kimi zaman cemaatlerin hedef alındığı görüşü kuvvet kazanmaktadır. Sol görüşlü grupların bilinçli olarak öne çıkarıldığı düşüncesi yukarıda ifade edilen yorumlarla uyumludur. Öte yandan dizide Türkiye sorunlarının gerçekçi biçimde sunulduğu da izleyicilerin dikkat çektiği noktalar arasındadır. Bu sunumun taraflı olduğu düşüncesi, toplumsal konuların ve özellikle derin devletin işlendiği fikriyle birleşince, Behzat Ç. dizisinin belli amaçlara hizmet ettiği yorumları yapılmaktadır. *Türkiye olayları, derin devlet, cemaatin hedef alınması* gibi değerlendirmeler incelendiğinde, izleyicilerin diziyi yalnızca aksiyon sahneleri ve diyalogları için izlemediği açıktır. Behzat Ç. karakteri dağınık, küfürbaz ve asi kişiliğine rağmen sevilmeğe fakat sunulanlar izleyicilerin kendi dünya kurgusuna uygun biçimde alınılmaktadır.

Behzat Ç. dizisinin karakterleri izleyiciler tarafından beğenilmekle birlikte çalışmada dikkat çeken noktalardan biri üçüncü kişi etkisidir. Katılımcılar Behzat Ç. başta olmak üzere, cinayet büroda çalışan diğer polisleri toplumsal gerçekliğe uygun karakterler olarak değerlendirmekte ve beğenisini ortaya koymaktadır. Ne var ki üretilen gerçeklik ve karakterlerin gördüğü ilgi düzeyi, üçüncü kişi etkisi ile farklı bir boyut kazanmaktadır. Katılımcılar insanların bu karakterlere özenebileceği endişesi taşımakta fakat kendisini bu sürecin dışında tutmaktadır. Genel olarak değerlendirildiğinde dizide üretilen anlamların izleyiciler tarafından etkin biçimde yorumlandığı, kod açmalarının farklı okumalarla gerçekleştirildiği söylenebilir. Bu

durum izleyicilerin ideolojik yönlendirmelere karşı duyarlı ve bilinçli olduğunun göstergesidir.

KAYNAKÇA

- Alver, F. (2009). Kültürel Çalışmalarda Medya Metinlerinin Okunması Sürecinde İzleyicinin Konumlandırılması. M. Şeker, & N. T. Şeker (Edt.) içinde, Terör ve Haber Söylemi (s. 27-60). Konya: Literatürk Yayınevi.
- Hall, S. (1994). Kültür, Medya ve İdeolojik Etki. M. Küçük (Edt.) içinde, Medya, İktidar, İdeoloji (M. Küçük, Çev., s. 169-209). Ankara: Ark Yayınevi.
- Hall, S. (2005). Anlamlandırma, Temsil, İdeoloji: Althusser ve Post-Yapısalcı Tartışmalar. E. Mutlu (Edt.) içinde, Kitle İletişim Kuramları (E. Mutlu, Çev., s. 359-394). Ankara: Ütopya Yayınevi.
- <http://www.gunceldurum.com>. (Erişim tarihi: 20.04.2011)
- http://tr.wikipedia.org/wiki/Behzat_Bir_Ankara_Polisiyesi (Erişim tarihi:25.04.2011)
- Hoijer, B. (2005). İzleyicilerin Televizyon Programlarını Alımlayışı: Kuramsal ve Metodolojik Değerlendirmeler. Ş. Yavuz (Edt.) içinde, Medya ve İzleyici Bitmeyen Tartışma (Ş. Yavuz, Çev., s. 105-130). Ankara: Vadi Yayınları.
- İnal, A. (1996). Haberi Okumak. İstanbul: Temuçin Yayınları.
- İrvan, S. (1994-1995). Eleştirel Yaklaşımlarda İzleyici Araştırmaları: Bir Yöntem Olarak Alımlama Çözümlemesi. İLEF Yıllık 94, 205-223.
- Jensen, K. (2005). Sosyal Kaynak Olarak Haberler: Danimarka Televizyon Haberleri Hakkında Nitel Ampirik Bir Çalışma. Ş. Yavuz (Edt.) içinde, Medya ve İzleyici Bitmeyen Tartışma (Ş. Yavuz, Çev.). Ankara: Vadi Yayınları.
- Jensen, K. B., & Rosengren, K. E. (2005). İzleyicinin Peşindeki Beş Gelenek. Ş. Yavuz, & Ş. Yavuz (Edt.) içinde, Medya ve İzleyici Bitmeyen Tartışma (Ş. Yavuz, & Y. Yavuz, Çev., s. 55-84). Ankara: Vadi Yayınları.
- Mcquail, D., & Windahl, S. (1997). Kitle İletişim Modelleri. (K. Yumlu, Çev.) Ankara: İmge Kitabevi.
- Morley, D. (2005). Etkin İzleyici Kuramı: Sarkaçlar ve Tuzaklar. Ş. Yavuz, & Ş. Yavuz (Edt.) içinde, Medya ve İzleyici Bitmeyen Tartışma (Y. Yavuz, Çev., s. 99-104). Ankara: Vadi Yayınları.
- Smith, P. (2007). Kültürel Kuram. (S. Güzelsarı, & İ. Gündoğdu, Çev.) İstanbul: Babil Yayınları.
- Sözen, E. (1999). Söylem (Belirsizlik, Mübadele, Bilgi/Güç ve Refleksivite). İstanbul: Paradigma Yayınları.
- Stevenson, N. (2008). Medya Kültürleri. (G. Orhon, & B. E. Aksoy, Çev.) Ankara: Ütopya Yayınları.
- Williams, R. (1993). Kültür. (S. Aydın, Çev.) Ankara: İmge Kitabevi Yayınları.